

Náučný chodník mikroregiónu Poniklec

Kraj:	Trnavský
Okres:	Hlohovec
Geomorfologické jednotky:	Považský Inovec a Podunajská pahorkatina
Geologické jednotky:	jadrové pohorie a neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Hlohovec, Jašter
Východisko:	Hlohovec, viecha Jašter (na štátnej ceste 507 Hlohovec - Piešťany)
Trasa:	Hlohovec, viecha Jašter - turistické rázcestie Soroš - turistické rázcestie Obecný háj - Tepličky - Horné Trhovište - Horné Otrokovce
Dĺžka, prevýšenie:	10,3 km, prevýšenie 280 m
Čas prechodu:	3 h
Počet zastávok:	7
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Na krátkom úseku v strednej časti trasy je náučný chodník súbežný s červenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2017

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave (2022).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Občianske združenie Poniklec – Váh, Horné Otrokovce 146, 920 62 Horné Otrokovce, tel. 0907 244 871

Poznámky: (1) Na pláne na informačných paneloch nie je znázornená záverečná časť trasy náučného chodníka medzi zastávkou 7 a Hornými Otrokovcami. V teréne je riadne vyznačená. (2) V Tepličkách a Horných Otrokovciach na náučný chodník nadväzujú miestne náučné chodníky.

Upozornenie: Úseky trasy na poľných cestách sú dobre schodné iba za suchého počasia.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie, a to aj v kombinácii s blízkym náučným chodníkom Sedliská.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Hlohovec. Okresné mesto severovýchodne od Trnavy pri Váhu na kontakte južného cípu Považského Inovca a Podunajskej pahorkatiny, resp. jej častí Dolnovážska niva a Nitrianska pahorkatina. V 10. storočí na mieste slovanského hradiska vznikol hrad, prvá písomná zmienka je v listine zoborského opátstva z roku 1113. V roku 1362 si od kráľa Ľudovíta I. vyžiadal Mikuláš Ujlaky, palatín Uhorska a majiteľ hradu, prvé mestské privilégia. V roku 1446 obsadilo hrad i mesto vojsko Jána Jiskru z Brandýsa. V rokoch 1525 – 1635 panstvo vlastnili Turzovci, neskôr Adam Forgáč. Život obyvateľov v 16. a 17. storočí poznačili protihabsburské stavovské povstania, turecké nájazdy a okupácia (v roku 1663 vzal Ahmet paša mesto a okolité osady do ochrany; po porážke Turkov pri Viedni v roku 1683 turecká okupácia skončila). V roku 1720 získali Hlohovec aj s panstvom Erdődyovci, ktorí ho vlastnili až do roku 1945. Jozef Erdődy nechal v 18. storočí hrad prestavať na kaštieľ (zámok). Napriek prestavbe na barokové reprezentačné sídlo – dvojposchodový štvorkrídlový objekt s nádvorím – zachoval **Hlohovský zámok** podstatu stredovekého, renesančne rozšíreného hradu (systém oporných pilierov, zabezpečujúcich múry opevnenia nad strmým okrajovým svahom s úpäťm atakovaným Váhom). Ku kaštieľu na sklonku 18. storočia pribudla jazdiareň a v roku 1802 empírové divadlo. Po rekonštrukcii je zámok od roku 2019 prístupný verejnosti. V jeho okolí je historický zámocký park (viac v textoch k Zámockému poznávaciemu okruhu). K ďalším pamiatkam mesta patria: farský kostol sv. Michala (pochádza z roku 1242), kláštor františkánov (1492, v 18. – 19. storočí pozoruhodné stredisko kultúry a vzdelanosti – pôsobili tu významní hudobníci a skladatelia obdobia baroka na Slovensku; dnes čiastočne kláštor a čiastočne sídlo vlastivedného múzea), kostol sv. Ducha a špitálik (14. storočie, unikátny nezvyklým pôdorysom bez vymedzenia presbytéria), baroková kaplnka sv. Anny (1748). V meste pracuje od roku 1954 hvezdáreň a planetárium.

Mikroregión Poniklec. Združenie pätnástich susediacich obcí v okresoch Hlohovec a Galanta v Nitrianskej pahorkatine pri juhovýchodnom úpäť Považského Inovca pre spoločné aktivity spoločenského, kultúrneho, ekonomického a hospodárskeho života. Jeho názov je odkazom na poniklec veľkokvetý (*Pulsatilla grandis*), zákonom chránenú rastlinu, hojne sa vyskytujúcu na území mikroregiónu. K združeniu patria – zaberajúc rozlohu zhruba 140 km² – obce (od juhu k severu):

Vinohrady nad Váhom, Dvorníky, Siladice, Dolné Zelenice, Horné Zelenice, Bojničky, Sasinkovo, Kľačany, Pastuchov, Dolné Trhovište, Tepličky, Merasice, Dolné Otrokovce, Horné Otrokovce a Tekoldany.

Prírodná rezervácia Sedliská > pozri v textoch k náučnému chodníku Sedliská

Tepličky. Nevelká obec severovýchodne od Hlohovca na kontakte Považského Inovca a Nitrianskej pahorkatiny na potoku Galanovka. Z hliniska južne od obce pochádzajú paleontologické nálezy z konca neogénu a pleistocénu (kel mastodonta, dnes v expozícii Balneologického múzea v Piešťanoch). Hojné archeologické nálezy v okolí poukazujú na osídlenie v dobe bronzovej a rímskej. Písomne sa obec prvýkrát spomína v roku 1113. Obyvatelia sa zaoberali poľnohospodárstvom a vinohradníctvom. V rokoch 1597 - 1598 obec vyplenili Turci. Bola vo vlastníctve viacerých zemanov (Divekyovci, Borcsányiovci, Kosztolányiovci). Na cintoríne na jej západnom okraji stojí kostol Sedembolestnej Panny Márie a klasicistická kaplnka Najsvätejšej Trojice (1834). V rokoch 1979 - 1990 bola miestnou časťou obce Horné Otrokovce.

Horné Trhovište. Nevelká obec severovýchodne od Hlohovca na okraji Nitrianskej pahorkatiny pod Považským Inovcom na Trhovišskom potoku. Jej názov poukazuje na konanie trhov pri obchodných cestách. Prvá písomná zmienka o nej pochádza z roku 1156, územie bolo osídlené už v 10. storočí. V obci stojí pôvodne románsky rímskokatolícky kostol sv. Bartolomeja z roku 1230, v polovici 18. storočia barokovo prestavaný s dostavanou vežou a sakristiou, kaplnka Sedembolestnej Panny Márie z roku 1760 a kaštieľ zo 16. storočia (z jeho štyroch bášť sa zachovala do súčasnosti iba jedna).

Horné Otrokovce. Obec severovýchodne od Hlohovca na kontakte Považského Inovca a Nitrianskej pahorkatiny na Merašickom potoku. Archeologické nálezy z jej územia dokumentujú osídlenie v mladšom paleolite, na prelome letopočtov (Germáni). Nad ňou sa nachádzajú zvyšky slovanského hradiska. Písomne sa prvýkrát spomína v roku 1156. Patrila viacerým majiteľom (Kostolányiovci, Skarlovci zo Skoloviec, Zayovci, Rudnyánszki, Einsteinovci, Koronthályiovci, Vranovichovci). Obyvatelia sa živili najmä poľnohospodárstvom. V roku 1598 územie spustošili a obec vypálili Turci. Najvýznamnejšími pamiatkami sú barokovo-klasicistický kaštieľ z druhej polovice 18. storočia s príslušným parkom a neoklasicistický rímskokatolícky kostol sv. Imricha z roku 1882. Od kaštieľa juhovýchodným smerom ku kaplnke Sedembolestnej Panny Márie vedie centrom obce aleja pagaštanov konských (prechádza ňou Náučný chodník mikroregiónu Ponikleč). V jej blízkosti neďaleko obecného úradu sa nachádzajú „zbožné jamy“ - až 7 m hlboké pivnice na uskladňovanie obilia.

Považský Inovec. Jadrové pohorie na západnom Slovensku zhruba medzi Hlohovcom a Trenčínom pretiahnutého pôdorysu s dĺžkou cca 48 km a šírkou do 15 km, kulminujúce v severnej časti vrchom Inovec (1 042 m n. m.). Severne naň nadväzujú Strážovské vrchy, zo západnej strany susedí s Dolnovážskou nivou a z východnej s Nitrianskou pahorkatinou (obe sú podcelkami Podunajskej pahorkatiny). Geomorfologicky sa delí na štyri podcelky: Vysoký Inovec (Inovec 1 042 m), Nízky Inovec (Bezovec 743 m), Kraľčie vrchy (Marhát 748 m) a Inovecké predhorie na rozsiahlych plošinách pozdĺž západného okraja pohoria s výškami do 550 m n. m. Pohorie je bohaté na pramene. V severnej časti je viacero prameňov minerálnej vody (kyselky). Medzi najvýznamnejšie patria liečivé termálne pramene (s teplotou až 69 °C), vyvierajúce pozdĺž tektonických línií pri úpätí pohoria na Kúpeľnom ostrove v Piešťanoch, ktoré umožnili vznik svetoznámych kúpeľov. Lesy v pohorí tvoria dubiny, dubohrabiny až bučiny v najvyšších častiach. V pohorí je mnoho značených turistických chodníkov a cyklotrás, rozhľadne či vyhliadkové miesta, hrady (zrúcaniny), hradiská, lyžiarske strediská.

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom,

Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Iplľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Iplľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný - na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hliny) - a mierne zvlnený až zvlnený - na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na erózo-denudačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), proluviaálnych kuželoch pod úpäťami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) znížení a (zalesnených) vyvýšení a náhlými (pravouhlými) zálomami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahnutými paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov - dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černozezí a hnedozezí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejní tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka, Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Polný Kesov).

Názvy informačných panelov

1. Viecha Jašter
2. Prírodné pomery chotára Nad Sorošom. História vinárstva v Hlohovci
3. Neživá príroda chotára Nad Sorošom
4. Flóra a fauna lesných spoločenstiev
5. História, flóra a fauna Tepličiek
6. História Horného Trhovišťa
7. Poloha a geomorfológia oblasti. Flóra a fauna Horného Trhovišťa

